



Breizh Brevez

NAIG ROZMOR :
AR GOUNNAR LEAL

P.-M. MEVEL :
AN TAMM DU

N° 32 — 1980

BRUD NEVEZ

KELAOUENN VREZONEG MIZIEG

N° 32 — MIZ C'HWEVRER 1980

Rener : Andreo Merser

Sekretour : Jakez Salaun

An oll lizerou ha skridou a zo da veza kaset da : BRUD NEVEZ, 6 ru Beaumarchais, 29200 BREST.

Priz an niverenn-mañ : 8 lur

Koumanant-bloaz :

- priz ordinal : 50 lur
- koumanant-skoazell : azaleg 60 lur
- studierien, soudarded : 30 lur
- broiou estrañjour : 60 lur

Eur houmanant-bloaz a dalvez evid 10 niverenn.

Ar chekennou-bank a zo da veza kaset war-eeun da : Brud Nevez, 6 ru Beaumarchais, 29200 BREST.

Ar chekennou-post a zo da veza laket war C.C.P. Brud Nevez 893-94 P Roazon.

I.S.S.N. : 0399-7014

Disklêriet hervez al lezenn : eil trimiziad 1980

C.P.P.A.P. : n° 34.627

Ar merour : P.-M. Mevel

Moulet gand Ti-moullerez ar Martolod, er Gelveneg (Imprimerie du Marin, le Guilvinec).

C. evid an oll bennadou.

N'eus ket a aotre d'embann eur pennad diwar Brud Nevez, heb beza bet an aotre d'henn ober.

Ar skridou hag ar pennadou a vez embannet e " Brud Nevez ", n'emaint ket da veza laket war gont ar gelaouenn heh-unan, war gont ar re o-deus skrivet anezo hebken.

Ar skridou ne vint ket embannet a vo kaset en-dro ma vez tu.

TAOLENN

Golo gand Maya.

- Naig Rozmor : Ar gounnar leal	P. 2
- Y. Brusq : Diskar-amzer	P. 4
- Leneindre : Chanson an amourousted	P. 5
- P.-M. Mevel : An tamm du	P. 8
- Kabellig ruz	P. 15
- Louis Conq : Ar skolach e kêr ar zefed	P. 19
- Y. Miossec : Dreist ar mor braz. XV	P. 25
- F. Broudic, A. Merser : Rentaou-kont	P. 29

AR GOUNNAR LEAL

Setu erruet amzer ar gounnar leal
A boulz ar verienenn
Da vrevi ar votez ouz he mouga.

E beure speredel ar sav-heol gwenn
Ema bro-Geltia a-bez,
O tihuna d'ar feiz nevez.
A-hont e-harz menezioù Breiz
Ar bannielou o-deus savet o fenn endro.
Ferhier ar houer
Ha kamellig ar mesaer
A zo binvioù a beoh...
Evid eun amzer.

Ha teuzi a rankom adarre
Kleier or bro
Evid ma tarzo er volz
Levenez distro ar Vretoned ?

Daoust hag e ouezom
Dougen an treh e-touez on enebourien
Ha dalher uhel or penn
Dindan o zaolioù ?

Rag erruet eo amzer ar gounnar leal
A boulz ar verienenn
Da vrevi ar votez ouz he mouga.

SPI

Mevel paour !
Kenta tra 'zo bet desket dit war-lerh bale
Eo plega.
Plega euz a oll vellou livenn da gein
Plega stard
Plega krenn
Ha chom pleget penn-da-benn d'az hent
Plega d'ar mestr
Plega d'al labour
Plega d'an dienez
Plega beteg an douar heñvel ouzit :
Rouz, fraillet ha dilavar...

Med selaou 'ta mevel !
Echu eo an amzer-ze !
Sao da benn bremañ.
Da vihanna, ma hellez c'hoaz eeuna
Oll vellou livenn da gein boazet da gromma.
Paouez da dorta
Paouez da voustra war da gorr goullo
Paouez da grena
Rag n'eus mestr ebed ken ha ne rankfe d'e dro
Plega da eun all...
Paneve nemed d'al lezenn
Ouz da zivenn hirio, mevel !

Naig ROZMOR.

DISKAR-AMZER

Aotrou an dibenn-eost, en e borpant latar
'N-eus astennet e zorn, sklaset ha gleboreg,
Ouz talbenn ar brousgwez, goulo ha disafar;
Hag int c'hoaz ergentaou laouen ha buhezeg.

An eostig achantour 'n-eus renket e delenn,
Ar vuohig-Doue vistr a guz he zae pik-du,
Ar gwennili tehet, anez eur grik, souden;
'Ma ar goañv o lemna birou ar miziou du.

Ar hoad, gwisket gantañ e zillad alaouret,
A ginnig e houdor d'e vignon ar gwiñver.
Dre-oll Natur a dav, digeflusk ha mantret.
A-hed an henchou-kleuz ne ren 'med ar zioulder.

Liñseliou, hir ha yen, stlejadou al lusenn
En em zispak, war ar prat hag al lann;
Ha, du-hont, en dremmwel, dourenneg ha glazwenn,
Eun heolig, ken disliv, zo war e dremenvan.

Y. BRUSQ

CHANSON AN AMOUROUSTED

Chilaouet, ma mignoned,
Chanson an amourousted,
A zo gand eur Hernevad 'vid an deizio kompozet.

Amourousted zo eur ger
Hag a zo dous ha tener
Kôz eo da vil nehamant hag ivez da vil mizer.

Pa vo an noz pe an deiz
Daou zen yaouank a gostez
Kent ma oufeont doare, eh arrivo gante.

Ar paotr a gêze brao
Hag ar plah he-deus foa (1)
Evid beza evuruz ne fôt nemed eun dra.

Amourousted a ra dê
Dimezi heb dale.

Pa vint nevez eureujet
Vad a ra dê 'n em weled
Kazi ne ra med unan an ozah hag ar wreg.

Ken braz eo ar garantez
Ha ken braz an amitie
'Deus an eil 'vid egile hag en noz hag en deiz.

E ra deze lavared
Pell zo kleem (2) beza dimezet.

Tudou yaouank, me ho ped,
Memestra diwallet
Liesoh zo dimezet 'vid a zo êzet.

Gwelet a-meum a-wechou
Kalz a chañchamañchou
Er menajou e kaver beb sort ambarasoù
Pa zeu en tiegeziou
Kalz deuz a bouponou.

Unan a houlenn krampouez
Hag eun all galetéz
Eun all zo en e gavell o klask doned er-mêz.

Ar wreg zo dre an ti,
'Vel pa ve etourdi.
Nan eus den evid kleved rêzon vad ebed ganti
Fachet he-deus he fried
Adieu d'an amourousted.

Tud yaouank, mar am hredet
Lakait evez, diwallet,
C'hwi an evurusañ tud a zo war ar bed.

C'hwi 'z a dre ar pardonioù
Ha dre an asambleoù
O tañsal, oh ebatal, oh evañ takennou
Eun den yaouank, mar deo fur
Zo parfed e blijadur.

Hag ar re zo dimezet,
An dam-vuiañ 'm-eus gwelet
E vanke eun dra bennag dalhmad d'o evurusted.

Darn zo hag a laer ar yalh,
An darn all a ya war varh
Re all a gar ar chopin, kent azvond war varh (3)
Tud yaouank, mar dimezet
Choazet tud fur ha parfet.

En eur dond da finisañ
Souhetei ferm a ran
Yehed d'an daou zen nevez, chañs ha properite.

Me ho ped, kamaraded,
'Vid eur fars na fachet ket
Permetet eo badinal etre ar vignoned.

Gras dim d'en em gaved c'hoaz
Joauz evel biskoaz
Benn an deiz-mañ penn eur bloaz, e-barz ar memez plas

O trinka gand o gwerenn
Da yehed ar poupon.

LENEINDRE.

Bet dastumet gand Kerlann.

- (1) foa : feiz
(2) kleem : 'kleem
(3) azvond : mond adarre

EMBANNADURIOU EMGLEO BREIZ

Per-Jakez HELIAS : AN TREMEN-BUHEZ

Oberour « Ar Mên Du » ha « Maner Kuz » a ginnig
amañ, en eur vond a-eneb red, balizennou tregont
vloaz a skiant varzel m'emañ an eienn outo, peb
enaouerez er-mêz, er yez vrezoneg.

*Ne gredan ket e teufer barz er bed-mañ. Nebeutoh
c'hoaz e hellfer dond da varz. An hini ma vez grêt
outañ barz n'eo nemed eun ostiz en desped dezañ,
neiz amprestet ar goukoug barzoniez. Ar barzoneg
a zo krouadur ar goukoug. Gand an ostiz e chom
an enor hag ar gefridi da veza e dad mager.
Kement-se ne zigas deoh soñj euz netra ?*

E gwerz e ti an oll varhadourien vad : 40 lur.
Pe digand Brud Nevez, 6 ru Beaumarchais,
29200 BREST.

AN TAMM DU

Ne helle ket Lanig ar Paun bihan, mab nemetañ da Lan ar Paun koz, en em glemm ouz ar vuhez. Savet kaer ha maget mad, gouest, disi a gorf hag a spered, o vond war e bemp vloaz war 'n ugent, e laboure bremañ gand e dad, abaoe ma oa deut d'ar gêr euz a zoudard. Araog pell e lezfe Lan goz anezañ da ren an aferiou, rag diskouez a ree kaoud ampartiz eur henwerzour a-zoare, barreg da brena marhad mad ha da werza ker. E vamm, Chann ar Paun, a zalhe an ti-koñvers e bourh Ploganenez, ma kaved ennañ da brena ispisiri, gloanachou, priachou, boteier-koad ha re ler, ha kement tra a helle kontanti ezommou tud ar mêziou. An tad gand eur wetur lijer hag ar mab gand eur hamion braz a gerze bemdez koulz lavared a gêr da gêr evid prena ha karga da gas d'ar gar loened-korn, moh bihan ha moh lard, sahadou ed hag avalou douar. Eur vicher denn awechou, bourruz evelato, hag a leze a-benn fin ar bloaz eun tamm mad a hounid.

Lanig ar Paun bihan (an ano-ze a jome gantañ daoust d'e bemp troatad hanter a vent) a ruille e yaouankiz heb ober bilou, arhant bepred en e hodellou, peadra da zerhel e renk, da bêa banneou founnuz d'eur vandennad mignonned euz ar hlas tregont, traou dous ha madigou d'ar merhed. Ne oa tamm pres ebed warnañ da skoulma chadenn ar briedelez. E choaz avad a oa greet : an oll a oule e kemerfe pa garfe da wreg, gand asant ar gerentchou euz an daou du, Marianna Nihouarn, euz famill enorabl Nihouarned ar Gernevez, eur plah a feson, bet er skol gand ar Seurezed beteg he femzeg vloaz, danvez dezi ha ton ganti kement ha gand ar pennhe-rezed pinvidig all. Da hortoz, Lanig a zalhe tost dezi, a ree dezi dañsal er balliou, a vouche dezi awechou ha goude pardonioù an hañv a ambrouge anezi tre beteg he zi d'an abardaez-noz.

Eüruz o veva, leun a imor hag a fouge, evel eur marh yaouank gwad yah ennañ, Lanig ar Paun bihan en em gave en e vleud dreist-oll pa veze o vlenia e gamion braz. Neuze en em zante eur gwaz, ar sturier hag ar mestr, pa lakee ar mell karr-dre-dan pounner da zenti ouz e volontez evel eul loan doñv. Hag e poueze laouen war an draodikell, tiz er harr, buannoh atao, war an hentchou braz, dre an hentchou striz, a-dreuz stankennou ha tosennou, ken a harze ar chas, a rede kuit ar yer pennfollet hag a bigne war brankou ar gwez ar hicher strafuillet.

Ar hicher... Anevaled milliget, beh dezo ! Unan, siwaz, a zlee lakaad planedenn ar paotr yaouank da vond war an tu eneb.

Edo Lanig, eun devez kaer a viz Mae, o vond da gerhad eur hamionad moh lard da Gergozlouarn, eur gêriadenn pell euz ar vourh, war gostez an aod. Hag e tremenas evel kustum dre groazhent Toull ar Brohou. Aze e traoñ eur grehenn rust e weler e-touez ar brouskoad eur penn-ti truill ha dirapar, prest da goueza en e boull. Lojeiz Barba Diaskorn an hini eo, eun intañvez koz-noe, direnket he spered abaoe pell zo, hervez an dud. Beva-bevaig a ree outi heh-unan, piou oar penaoz, diwar goust legumachou he liorz, kig he lapined ha viou he yer, eun aluzenn bennag awechou, rag meur a hini a gemere truez ouz he stad reuzeudig. Truez pe aon kentoh ? Gouest e oa ar wrah koz da sponta kristenien, gand he fennad bleo gwenn rouestlet, he fri kammet beteg he groñj, he daoulagad dis-pourbellet, gwisket bepred gand ar memez broz mezar rouz peñseliet. Klevet e veze o hrozmolad etre he dent, o kana rimadellou heb penn na lost pe oh ober kaoz gand he hicher. War ar hicher e seblante Barba goz beza taolet an tammig teneridigez a jome hoaz marteze barz he halon. Ober a reent, eun hanter-dousenn anezo, o mistri en ti, pignet war an daol-voued, kousket er gwele-kloz, astennet war varlenn an hini goz. Houmañ o luskelle gand komzou leun a zousder, hep beza direnket tamm ebed gand c'hwez flêriuz staot an targichen.

Pa erruas ar hamion, tiz warnañ o tiskenn ar grehenn, e oa Barba da vad o rouesaad eun ervenn garotez, kluchet war he fennou-daoulin, ar hicher o heolika dumañ-duhont tro-wardro. Unan anezo, eun targaz du, Lusifer e ano, eet lovr gand ar gozni ha hanter grommet e izili gand ar remm, a gemere e renoz astennet er yeot war vord an hent. Lanig ar Paun bihan, pa welas ar haz, ne glaskas ket diwall outañ. Er hontrol, pouezet gand e natur-chaseour pe an dispri e-keñver seurt anevaled, daoust d'an dañjer da vond da dourtal ar hleuz, eñ a lakeas gand ampartiz ar harr-dre-dan d'ober eul lamm-treuz, hag e pakas an targaz koz dindan ar rojou. Eur viaouadenn skrijuz hag ar paour-kêz Lusifer, goude eun astenn d'e zaoù bao a-dreñv, ne fiñvas mui, brevet dezañ linenn e gein.

Barba goz, savet en he zav e-touez ar harotez ker buan ha ma helle war he divesker fall, he-doa laosket eur vleñjadenn yud, heñvel awalh ouz hini he haz ha bremañ e wee he daouarn en eur grial, fulor ha glahar enni. Lanig, souezet gand kement a jolori, a jomas war-zao da zelled ouz an abadenn. Barba a starde ar horv maro war he feultrin, daelou a rede war he diouchod roufennet hag a zivere war vleo du Lusifer. Hag e hirvoude, hag e vousklemme, eun druez !
— « Ale, Ale, eme Lanig en eur farsal, n'eo ket deut hoaz ar

giz barz ar vro da zougen kañv d'an targichen... Trawalh a vez flastret bemdez gand an otoiou, ha hervez ar pezh a welan, mamm goz, e chom ganeoh eur vandennad da vaga. » Ne oe ket torret gand ar homzou goapauz-se araj ar wrah : « Te, te, emezi, an eon e korn he muzellou, te ha da gamion milliget, c'hwî n'oh mad nemed d'ober droug d'ar re baour... Ha diwall, diwall mad, te, paotr Lan ar Paun, diwall na gouezfe gwad va bisig kêz warnout ha war da wetur vreïn. N'ho-po ket chañs, nann, chañs n'ho-po ket... » Hag en eur hrozmod n'ouzer ket peseurt malloz, hi a dreuzas toull dor he zi bihan, en eur zougen ar horv merzeriet evel relegou prisiuz.

Eur wech karget ar hamionad moh e Kergozlouarn, e kontas Lanig, e-serr eva e vanne kafe, darvoud ar haz du ha kounnar ruz Barba Diaskorn. An oll a gavas aze peadra da c'hoarzin goap ouz an droch koz. Eur follez hepken a helle en em lakaad er stad-se ablamour d'eur haz lazet... Kicher, me lar dit, mad da laerez ha da goll boued ! Hag an devez warlerh e oa nijet kuit ar zohj euz an draig c'hoarvezet diwar spered ar paotr yaouank.

D'al lun d'abardaez, eur vandennad bugale euz ar garturenn o tistrei euz ar skol, a jomas eur pennad evel boaz da lugudi dirag kloued liorz Barba. Plijadur o-deveze o weled he doareou iskiz, o kleved anezi o komz outi he-unan, o teuler mein warlerh ar hicher evid lakaad anezi da folla. « Mamm-ar-hicher » a reent outi. An taol-mañ avad, e klevjont anezi o vouskana komzou eur rimadell dianav dezo beteg-henn :

Lan ar Paun, gwetur vreïn,
Eun tamm du war e goste,
Lan ar Paun, gwetur vreïn,
Eur haz du war e gein.

Ar vugale, souezet da genta, a chouas, a c'hoarzas leiz o gouzoug, a reas lammou-gaor, ha desket ganto kerkent ar zonennig, int d'ar gêr en eur gana a-bouez penn :

Lan ar Paun, gwetur vreïn,
Eun tamm du war e goste...

Ar randonenn a reas buan tro ar vourh, a redas dre ar mêziou beteg korn pella Ploganenez, desket kerkent ha klevet. Goude eun nebeud deveziou, an oll koulz lavared a vouskane son Lanig ar Paun bihan, ar vevelien warlerh o hezeg penn-da-benn an ero, ar mitizien gand o houez er stêr pe o ribota an dienn. Ar homzou a blije dioustu, ablamour ma flemment eur paotr yaouank pinvidig, prest da fortuna ha poent diskenn dezañ e gribenn.

D'ar zul d'abardaez goude ar gousperou e pignas evid ar

wech kenta ar homzou goapauz beteg diskouarn Lanig. Dre ar prenestr digor e klevas Laou an Toer, badaouet evel atao, o vlejal gand e vouez raoulet war an hent braz re striz evitañ :

Lan ar Paun, gwetur vreïn
Eun tamm du war e goste
.....

Ar paotr yaouank a jomas souezet, ar homzou sanket dioustu don en e spered. Setu aze neuze kavaden an hini goz evid veñji he minergas ! Eur zon, eur zon zod eneb eur pennhêr direbech, evel ma saver d'an doganed, d'ar verhe-taerien, d'an intañved koz pa zimezont d'o mitez. Ha bremañ an dud aviuz, natur fall enno, ne houlenent ket gweloh eged klask louza brud vad o nesa, dua, tamall anezañ e gaou. Petra ober ? Mond da derri dezo o begou louz ? Nann. Lezel ar hoaperien da skuiza, ober fae war seurt diotachou, setu ar furra.

Evelato ar ganaouennig a gendalhe da redeg hag an teodou da vond endro. Bemdez e kleve Lanig ar randonenn en eul leh bennag ha war vuzellou meur a hini e remerke eur min-c'hoarz. Hemañ a daole eur gomz dre zindan diwar-benn an afer, hennez a futelle an ton, mousidi, mehieien, a fraoñve a-dreñv e gein etre o dent :

Lan ar Paun, gwetur vreïn...

Penaoz enebi hag en em wenna ? Edo paket evel en eur roued diweluz, dismegañset ha lakeet nehet, ken e cheñchas a-nebeudou e zoareou. Eñ ken prest atao da c'hoarzin ha da farsal, a gerze bremañ dilavar peurvuia, teñval e benn. An dud a zelle outañ evel ma vije bet eun anevañ kuriuz. Pa ziwiske e roched evid mond war gorv e driko da zamma sahadou, meur a hini a zislugerne, o klask gweled an tamm du war e goste ha marteze ar haz du war e gein. Hegaset, Lanig a waske gwella ma helle war e zantimant ha ne ziskoueze ket e c'hoant da dougna friou louz ar henaoueien. Eun tamm du war e gein ! Biskoaz kemend-all ! Son daonet ! Penaoz avad mouga eur zon ?

An traou a dreñkas evid mad eur zadornvez a viz Gwen-golo, da gefver pardon Sant Alar e Ploganenez. Edo Lanig ar Paun bihan ebarz ostaliri Per Chipod asamblez gand eur vandennad re yaouank, merhed ha paotred hag en o zouez Mariannig Nihouarn. Fars ha cholori, moged butun leiz ar zal, pep hini a gonte e damm, ar wazed o klask en em lakaad war wel dirag ar plahed. Penaoz e kredas Biel Mokaer, unan euz kamaladed vad Lanig koulskoude, hanter-vezo emichañs, fre-doni ar zorhenn ? Ouspenn e savas e vouez : « Me lar-me, emezañ, en eur skei war an daol, ar re o-deus tammou du war

o hein pe e leh all, diskouez anezo a-benn ar fin... » Komzou diskiant hag a zigasas diézamant. Pennou stouet, trouz ebed, ken e vije bet klevet eur fubuenn o nijal. Lanig, eet glaz gand ar vez hag ar fulor, a bakas peg e chupenn Biel ha gand eur vountadenn chudaz a gasas anezañ da ruillal e-touez ar bankou hag an taoliou. Emgann braz, boutailloù ha gwer torret, ar gwad marteze e-nije redet, paneve unan bennag chomet divezo a blantas Biel er-mêz. Marianna, greet vil dezi dirag an oll, a gavas digarez da zistrei buan d'argêr.

An dispah-se ne zigasas ket ar peoh, pell alese. Pa redas ar vrud euz ar hrogad ebarz ostaliri Per Chipod, ar zonennig a gemeras eun nerz nevez ha Lanig ar Paun bihan a glevas a ziskouarn o voudal gwasoh eged biskoaz. Bremañ e kouske fall, gwall-huñvreou a zihune anezañ en eun taol, eur hwezenn war e grohenn : kicher du a raztroe endro dezañ, ront o hein, o skilfou er-mêz hag o tufa. Eur pouez pounner a zante war e stomok, evel ma vije bet unan gourvezet aze. Eur wech e tihunas en eul lamm hag e sklêrijenn al loar e welas eun dra bennag dreñv ar werenn. Daou lagad lugernuz a bare warnañ. Pa zigoras ar prenestr eur mell kaz du a dehas kuit, a lammas dreist moger ar vered hag a deuzas en noz, en eur lezel eur harmadenn heñvel awalh ouz hini eur bugel.

Evel ma vije bet eur preñv o krigna dezañ dalhmad e empenn, Lanig ne helle mui en em zizober euz ar zoñj-se : eun tamm du war e gostez, eur haz du war e gein ! Awechou en em lakee noaz-ran dirag melezour braz e armel hag e selle, e selle, o klask an tamm du. Netra... Nemed aze marteze, eun dra bennag moukoh, rousoh, war e groazlezh kleiz.

Al labour ne zigase ket kennebeud an ankounah. Bremañ war e gamion braz ne zante mui ar blijadur a wechall, pa zelaoue ar mekanik o skei ingal dindan e dreid. Eñ, ken digor e galon araog, a ree beg figuz dirag ar zoubenn kig-bevin, ar ragoud-leue, ar hig sail yen war bara-amann.

O weled anezañ kastizet, sin eur hleñved kuz bennag war e zremm, Chann ar Paun, e vamm, en em jale, hag a reas dezañ mond da gaoud eur medisin braz da Gemper. Hemañ a zellas piz ouz e gorr penn-kil-ha-troad, a zelaouas trouz e galon hag e skevent. Pa reas Lanig ano euz eun tamm du, aze, marteze, war e goste, pe war e gein, an den gouzieg a vousc'hoarzas : « D'am zoñj, emezañ, ema ar hleñved en ho spered kentoh eged en ho korv. Tamm du war ho koste pe war ho kein, n'eus netra... nemed, marteze, pe zeller piz, eun draig bennag yelloh war ho koste kleiz... ha c'hoaz. Netra grevuz e gwirionez. Rei a ran deoh da gemer klogorennou kalsiom da greñvaad ha pilulennou evid adkavoud ar housked. Deuit d'am gweled a-benn daou viz ahann ».

Nag ar halsiom nag ar bolodou ne zigasjont ar pare d'ar hlañvour. Ne zispege mui dioutañ ar zoñjou melkoniu, c'hoant ebed ken ennañ da vond d'an asambleou. Kentoh e tehe kuit a zirag an dud. D'ar zadorn da noz ha d'ar zul d'abardaez e chome astennet war e wele en e gambr, da hortoz n'ouzer ket petra, ha stanka a ree e ziouskouarn pa gleve, pe pa zoñje dezañ klevet, ar zon villiget o sevel war an hent braz.

Ar boeson hepken, pa veze badaouennet gand hini-kreñv pe gwin ruz, a ree dezañ dond eur pennadig war-horre. Neuze ar c'hoant-beva hag ar fiziañs ennañ e-unan a leunie anezañ. Ha Lanig en em voazas ouz an evachou. Lonka a ree banne war vanne, harpet ouz ar hontour e-barz ostaliri Per ar Chipod. Aliez e kase gantañ boutailloù d'e gambr ha, dre guz, e stage e benn outo.

Buan e koueze e nerz d'an traoñ ha pa veze diwar zour e kemere truez outañ e-unan. Evel eun den taget gand al lorgnez ne wele esperañs na sklêrijenn ebed en dremwel. Edo dilezet, tehet pell dioutañ e vignoned kildro. Ken e save c'hoant gantañ da vond d'en em grouga, d'en em deuler er mor pe barz eur puñs bennag.

Daoust dezañ da veza bet unan laosk war draou ar relijion, Lanig o glaskas an diveh en devosion. Prometi a reas mond e pelerinaj da Zantez Anna ar Palud hag elumi eur houlaouenn deo dirag an delwenn zantel. Er gador goves e tiskargas e goustiañs hag e anzavas e boan d'ar person : « Lanig, eme ar beleg, pep hini a zoug e zamm hag e damm en draonienn a hlahar-mañ. Abaoe pehed Adam, eur merk, eur merk du a zaotr ene mab-den, merk an droug-spered an hini eo. Gwalhet gand dour ar vadiziant, ez oa techet da zond endro dre zaotradur ar pehed. Kinniget ho tamm du da Zoue, mar deo gwir ho-peus unan, bezit devot d'ar zent ha d'ar Werhez, pedit ha grit pinijenn, va mab. »

Ar pedennou hag an dour binniget o-dije marteze lazet ar hrign a zebre e ziabarz, pa skoas warnañ freill ar bianedenn eun taol rustoh eged biskoaz. Eun tammig araog Gouel Nedeleg, Nonn Nihouarn, tad Marianna ha perhenn ar Gemavez a wiskas e zillad-zul evid dond d'ar vourh da gaoud Lan ar Paun koz. Goude beza kaozeet diwar-benn an amzer fall, priz an amann hag ar moh bihan, Nonn ne jomas ket da glask pemp troad d'ar maout : « Mariannig du-mañ, emezañ, a zimezo a-benn an hañv a zeu da Jermeñ ar Gerhuel. Dre hras Doue ne oa promesaou ebed etrezi hag ho mab Lanig. Hemañ, siwaz, n'ema ket ken e stad da eureuji, ar paour-kêz paotr. Gwall-glañv eo, hervez an dud, gand eun tamm du deut dezañ war e goste. Istim am-eus evidoh, Lan ar Paun, hag amezeien vad om bet a-viskoaz, med kompren a rit, eun

tamm du... Biskoaz n'eo bet digemeret, ha ne vo ket keit ha ma vin beo, e familh an Nihouarned, tud gand eun tamm du war o hoste. »

Ar helou euz dimezi Marianna d'unan all a reas muioc'h a boan eged netra all da Lanig paour. An hini a gare hag a oa bet gantañ cheriset kemend-all, he-doa, hi ivez, doñjer outañ. Ar c'hoant d'en em zistruja a hlazas adarre en e spered, mankoud a ree dezañ avad bolontez da gas e vennad da benn. Mond a ree war fallaad, anad d'an oll. Ne oa mui nemed ar skeud euz ar pez a oa bet. E gamion braz en em stleje bremañ hed an hentchou ha Lanig a gleve ar moteur o kana drougpedenn ar wrañ koz :

Lan ar Paun, gwetur vreïn,
Eun tamm tu war e goste,
Lan ar Paun, gwetur vreïn,
Eur haz du war e gein.

Eun devez a viz genver, da zerr-noz, brumenn ha latar ganti, edo Lanig o tistrei da Bloganenez gand eur hamionad avalou-douar. Damdost da Doull-ar-Brohou, pa oa o tiskenn ar grehenn, hanter voredet, o trailla evel kustum e zoñjezonou tristedig, e welas dirazañ war greiz an hent eun dra bennag... eun aneval e kelh goulou melen al leternou. Eur mell kaz du an hini 'oa, savet war e bevar bao, c'hwezet gantañ e gein hag e lost o kamma-digamma evel eun naer. Lanig, sabatuet, spontet, a zantas eur griziadenn o treuza e izili. Evid diwall da flastra al loan, e plantas eur hart-tro rust war ar rod-blenia. Ne hellas ket avad reiza ar harr pounner karget a zahadou, ar rojou a gollas an hent mad, ar hamion a reas eul lamm dreist ar hleuz, a ruillas pennfollet war an diribin ha gand eur storlok spontuz a jeñchas tu war ar foenneg en draonienn, e-pad ma strinke an avalou-douar a bep tu. Tud galvet gand an trouz a ziredas da zikour hag a gavas Lanig flastret e beultrin ha torret livenn e gein. Tenna 'ree hoaz e anal hag araog mervel e laras en eur glemmadenn diêz da intent : « An tamm du... ar haz du... »

Ar merhed boazet d'ober wardro ar horvou maro a ziwiskas dezañ e zillad evid e gempenn araog e lakaad war ar varskaon. Chom a rejont souezet dirag e vemprou bloñset ha bronduet : war e grohenn, azaleg e goste beteg e chouk, en em zispake eur merk iskiz, eur mell tamm du heñvel awalh ouz korv-braz ha penn eur haz.

P.-M. MEVEL

Kabellig Ruz

Unan euz an doareou gwella da lakad deskidi da labourad war ar yez eo, a-dra-zur, lakad anezo da c'hoari peziouigou berr. Setu amañ testenn « Kabellig Ruz », evel m'eo bet c'hoariet ha displeget warlene gand klas vrezoneg Roger al Lann, e skolaj Kerhalled e Brest.

Gwechall goz e oa eur plahig vihan, an hini goanta a hellfe boud. Sod e oa he mamm ganti hag he mamm-goz sotoh c'hoaz.

Homañ a reas dezi eur habellig ruz, e doare ma teuas da vouñ anvet Kabellig Ruz gand an oll.

Eun devez he-devoa poazet he mamm eur huign-amann. Lavared a reas d'ar verh :

— « Kerz da weled penaoz ema ar bed gand mamm-goz. Klevet am-eus e oa klañv. Kas dezi ar huign-amann hag eur podadig amann... Ha dreist-oll, diwall da vond da c'hoari er hoad, gand aon e teufe ar bleiz war da dro. »

Ha setu dioustu Kabellig Ruz en hent da di he mamm-goz a oa o chom er barrez e-kichenn.

Dre ar hoad ez eas Kabellig Ruz memestra, hag eno en em gavas gand Gwillou ar bleiz.

Hemañ en-devoa c'hoant braz da lonka 'nezi, med ne gredas ket henn ober gand aon ma oa labourerien er hoad.

— « Da behel emaout o vond ? »

— « Mond a ran da di mamm-goz. Mammig he-deus roet eur huign-amann hag eur podadig amann da gas dezi. »

— « Pell emañ o chom ? »

— « O ! ya, du-hont, pelloh evid ar vilin emañ, en ti kenta a weler. »

— « Ahanta ! Red eo din mond da weled nezi ive. Mond a ran dre amañ, te a yelo dre an hent-se, ha gwelet e vo piou a vo an hini kenta. »

Hag ar bleiz da vond d'ar red dre an hent berra. Hag ar plahig, hi, da ober tro, en eur zastum kraoñ, en eur redeg war-lerh ar balafenned hag o kutuill bleuniou... Ne vo ket pell ar bleiz o tigozeza e ti ar vamm-goz.

— « Tok ! tok ! »

— « Piou zo aze ? »

— « Kabellig ruz eo. Eur huign-amann hag eur podadig amann am-eus bet gand mamm da zegas deoh. »

— « Sach war an ibil, hag e tigoze an nor. »

Hag ar bleiz a zachtas, hag an nor da zigori. Hag eñ da lammat war ar paour-kêz maouez ha da lonka nezi buan-buan. Tri devez oa n'en-devoa debret netra.

Neuze e serras an nor ha mond e gwele ar vamm-goz.

Eur pennad goude, setu Kabellig Ruz o skoi war an nor.

— « Tok ! tok ! »

— « Piou zo aze ? »

— « Me eo, Kabellig Ruz, o tegas deoh eur huign-amann hag eur podadig amann, roet evidoh gand mamm. »

— « Sach war an ibil, hag e tigoze an nor. »

Kabellig Ruz a zachtas war an ibil hag an nor da zigori.

An bleiz en em lakaas don barz ar gwele.

— « Laka ar huign-amann hag an amann war an daol, ha deus da gousked ganin. »

Diwiska a ra Kabellig Ruz ha mond er gwele, hag eno e oe gwall souezet o weled penaoz e oa he mamm-goz.

— « Mamm-goz, pegen hir eo ho tivreh ! »

— « Evid briata ahanout gwelloc'h a ze ez eo, ma merh ! »

— « Mamm-goz, pegen braz eo ho tivesker ! »

— « Evid redeg gwelloc'h a ze ez eo, ma merh ! »

— « Mamm-goz, pegen braz eo ho tiousskouarn ! »

— « Evid kleved gwelloc'h ez eo, ma merh ! »

— « Mamm-goz, pegen braz eo ho taoulagad ! »

— « Evid gweled gwelloc'h ez eo, ma merh ! »

— « Mamm-goz, pegen braz eo ho tent ! »

— « Evid debri ahanout ez eo ! »

Hag en eur lavared se, e lammas ar bleiz war Gabellig Ruz hag e lonkas nezi.

Neuze, bet e walh gantañ, ez eas ar bleiz endro er gwele, en em lakaas da gousked hag e krogas da zirohal.

Eur chaseour a dremenas dre gichenn an ti :

— « Gwall rohal a ra ar vamm-goz. Mond a ran da weled hag-efñ ne vefe ket klañv. »

Mond a reas tre.

— « A ! A ! Gwillou, te eo ? Abaoe keid-all emaoñ o klask ahanout ! »

E oa o vond da roi eun tenn fuzuill dezañ pa deuas da zofij en devoa moarvad lahet ar vamm-goz, med e oa c'hoaz moaienn da zavetei nezi marteze. E-leh tenna e krogas en eur re zizaillou hag efi da zigori kov an aotrou Gwillou a oa bepred o tirohal. Goude daou daol sizaill, setu ma kavas Kabellig Ruz; daou daol all, ha setu ar vamm-goz.

— « Nag a aon am-eus bet, eme Kabellig Ruz, ken teñval e oa e kov ar bleiz ! »

Neuze e redas Kabellig Ruz da glask mein da lakaad e kov ar bleiz. Pa zeuas hemañ da zihuni ha pa welas an oll dud, e fellas dezañ tehed kuit. Med ken ponner e oa ar vein ma kouezas dre ar prenestr ha ma varvas.

Laouen e oa an tri den; ar chaseour a zistroas d'ar gêr gand krohenn Gwillou. Mamm-goz a gavas mad ar huign hag an amann. Hag ar plahig, hi da lavared :

— « Biken ken ne yin evel-se da redeg er hoajou pa vo bet divennet din gand mamm. »

Echu eo !

n'ankouait ket pëa

hoh adkoumanant

ha klask deom koumananterien all

HEKLEO TRAON BOUZAR

III

Ar skolach e kêr ar zefed

*« Klaskom evel ar re a dle kaoud !
Kavom evel ar re a dle c'hoaz klask !
An den deuet d'e dermen ne ra c'hoaz nemed kregi ».*

Sant Aogustin.

Ne welan ket ken penaoz oa deuet ar gaoz da gas ar paotr Louis d'ar skolach Sant Loeiz e Brest. Job, mab tonton Saik, ar « Markiz », ar yaouanka, a oa c'hoaz eno. Mez braz oa, eur pabor dija prest da gemered ha pa ve eun engajamant e Skol ar Voused e Laninon. D'ar poent-ze eo e weljon sevel eur Skol Naval nevez flamm war uhelder Kerber Kilbignon. Pladet net e vezo eun deiz gand Saozon ar R.A.F. o klask tapa ar « base sous-marine » !

Forz penaoz, ez een eun deiz a here ar bloavez tregont e foñs boetur holoet ar Markiz, gand Jopig d'ar Skol da Vrest. Na pebez skol : brasoh heh-unan eged teir gwech bourk Treouergad. He chapel a oa ive kement hag iliz kaer or parrezig ! Ha nag a dud ! Va Doue, emeve, me a vo kollet amañ sur a-walh ! Ha me krog mad e chupenn Job dre ma'z ee e-touez e gamaladed. Mez penaoz e hellent heñvel anezañ oll, va henderv braz : « P'tit Sté » ? Eñ hag a oa dija eur pikol paotr yaouank ? Mad ! Er mod-se oa ! Ha me n'oa ket pell oan deuet da veza ive « P'tit Conq » ! Kement-mañ avad n'oa ket evidon dreist va ententamant. N'oa ket kalz uhelloc'h c'hoaz, evel ma leverer, eged eur bernig brao a gaoh kezeg.

Job a roas da gompren kement afer am-bije gand forz piou a vije gwelet gantañ evel e afer e-unan. Mez ne oa ket bet pell kennebeud oa red mad lesker Job da vond gand ar re vraz euz an « division des moyens ». Komprenit an dra-ze ive ! Me a yeas eta gand ar re vihanna da zebri koan, d'ar japel, ha goude d'an « Dortoir Saints Anges ». Fur oam oll sur evid an

nozvez kenta. Me eo c'hoaz am-oa greet ar muia trouz e-kreiz an noz. Va gwele a oa uhel, toull ebed en e greiz, ha n'oa ket ledan. Penaoz ober evel er gêr : trei, dizrei evel ma plije ganen en va gwele ? Unan euz ar re ziweza edon o kousked... Mez dihunet ken groñs e oan o koueza war leur ar gambr, war va fri, va « matelas » war va hein, ha c'hoaz fourret dindan gwele va amezog tosta. Mod ebed da zond ah alese ! Sur a-walh e krogjon da ouela. Barz ar fin, an diwaller a deuas da weled ha d'am zacha diouz an trap-se. Ha morse mui ne gouezjon diouz va gwele.

Lakeet e oan en « 8ved » da weled... Lenn ha konta eun dra bennag a ouien. Mez ober deveriou ? Petra eo an dra-ze ? Deski kenteliou ? A ! Eo, va hatekiz brezoneg a ouien mad. Mez bremañ oa red kregi ha staga gand an hini galleg. Evel just, ar paotr a oa gwall nehet e benn... Fall, fall oa ar jeu !... — « M. Conq, azezit ! N'ez oh nemed eun azenn ! Evid petra oh deuet amañ ? Ma n'eo ket evid labourad... ne bado ket pell ar stal ! »

— « O ! la ! la ! » eme ar paotr en e zaelou. Janed, ar vestrez, a oa eur plah vad kenañ hag he-doa evel-se pemp pe c'hweh glapez (1) e-touez he faotred. Petra ober ganto, dreist-oll ma'z oant oll « pañsionerien » ? Ne oe ket pell oam fiziet e Seur Philomène en « Infirmerie ». Ne oa paotr klañv ebed. Mez bremañ c'hweh azenn gand an infirmiourez koz o poania da ziwera (2) o skouarniou.

Hag ar burzud a deuas ! A-raog Nedeleg, an traou o-doa cheñchet tu. A-benn Pask, edom oll en « tablo » a enor a bep taol. Ha da fin ar bloaz, ar prizioù a oa oll a heller lavared deom. Ar Horle en-doa diskrevet (3) ar priz a « Excellence », hag a yeas da gemer perz (4) en e brizioù a dre daouarn an Amiral Excelmans. Heuliet ganen-me va-unan, daoust din da veza euz fin ar zizun, gand ar Priz a Enor... Seiteg gwech oan hanvet e palmares braz ar skol, evid ar bloaz-se. Janed a leñve ive ganeom en... he joa, ha c'hoaz on infirmiourez koz he-doa greet kement evidom. Er bloavez war-lerh, kollet ganeom or Seur goz, ne oam ket mui ken terrupl paotred. Delher a reen, me, va renk enorabl heb muih. Gwir eo ive on bet atao ar yaouanka e-touez va hamaladed.

Er bloavez-se eo a oa bet « lañset » eul lestr braz a vrezel : an « Dunkerque » m'am-eus soñj mad, e santierou ar Penfell e porz Brest. Eur mor divent a dud war-dro; war ar haou er porz, war uhelder Plasenn ar Hastell, en daou benn d'ar Pont Braz a oa digor, troet a-dreuz an hanter a bep tu, e prenecheier an tiez a-zioh ar Porz, pe war ar mogerioù uhel a bep tu, evid gweled abadenn al lestr o ruza war railloù lipous (5) da vond en dour. Me a oa ive aze en eun tu bennag, e-touez divizion ar golejened vihan da heul o « fioñ ».

Mez, me a jomas digor va genou ganen e-touez an dud, heb gweled edo ar baotred all eet kuit peiloh. Kollet oan. M'am-bije gellet c'hoaz sevel war skoazioù unan braz bennag da weled e pe du mond. Setu adarre ma krogjon da ouela. Beteg ma kemeras ahanon eun aotrou bennag gand e intron.

— « Kas a raim ahanout d'ar Skolach ma ne gavom ket da « surveillant » war on hent. » Setu ma rajon ar rest gouel er porz, va dorn e dorn an intron. Ha goude-ze e oan kaset beteg Sant Loeiz, en « oto », mar plij ! Ar « pioñ », fall e benn, a erruas war va lerh gand e vandenn baotred hag a ledas e henou p'am gwelas o tond davetañ. N'on ket bet kollet mui goude-ze ! Kredit ma keroh !

« P'tit Jésus », ar ger-ze ne lavar netra deoh ? Nann ! Pa'z eem da bourmen gand Pèr' Floc'h, ar pioñ koz, ez eem a-liez war blenennou ar Bougeñ, e-keñver doufezoù ha fortikasionou Vauban, da c'hoari foot-ball. Ne oa ket c'hoaz evidom park foot-ball ebed. Neuze e kavem « P'tit Jésus » : eur paotr koz gand e dog louz atao hag eur garrigell leun a gakawet, a ibilien koad regaliz da zuna, eur vombonenn bennag ha neuze leun a istoriou... da hedal ar gwenneg diweza a helle c'hoaz beza o tevi foñs or godelloù. Aferiou mad a ree ar paotr koz ganeom, evel gand paotred al Lise. Ganen-me, avad ?... Gand va deg gwenneg beb pemzeg deiz, kea, ne reen ket pell pell ! Mez a-wechou ar paotr koz a roe eun dra bennag zoken d'ar re 'n-oa gwenneg ebed. Setu douetuz perag ez edo a-wechou greet anezañ e hano : « P'tit Jésus ».

A-wechou Pèr' Floc'h en-doa poan a-walh daoust dezañ da hourdrouz o tastum ahanom. Nag a doullou kuz a oa eno ! A-wechou ive e veze paotred ar « Holonial » oh ober brezel vihan hag o tenna gand ar vindraillerez, o haloupad gand o fuzuilloù hag o koueza adarre stok o horv war o fri a-dreñv ar gwez, evid ober « paon-paon » ! Re all a oa en doufez o lammad dreist fecher (6) don, oh ober ar skeulig verr dreist pennadou moger pe dreist pikol dreven. Mez ar re-mañ o-doa evel-se ar « yaou » bemdez er Bougeñ ! Bemdez, diouz or has e klevem anezo, pe c'hoaz er « Bois de Boulogne », hag e veze lakeet ar hleron da zoni gand o « fioñ » evid dond endro d'o mern.

Ar Monopriz a erruas e Ru Sian d'ar mareou-ze. Nag e ebat eur wech o pignad ar skalier-roulañ ha dipa-dapa d'an traoñ dre ar skalier all zimant, evid mond endro war-laez dre egile gand daou laskar all, beteg ma oe tapet skouarn unan ahanom. Plijoud a ree din mond da bourmen (gand eur billed sorti), beteg ar Pont Bihan : eur pont-pontoniou evid an dud war vale hag a vrançigelle atao gand an dour dindan ar Pont Braz. Plijuz gweled sach a-gostez pennadou ar pont bihan-ze evid laosker eur remorker bennag da vond gand e hent. Pe

c'hoaz gweled ar « gru vraz » o tibrada wagennou (7) a-bez gand o marhadourez. Brest koz a-raog ar vrezel a blije din kalz gand leun a draou da weled.

De gleved ive er porz hag er ruiou, leun c'hoaz a girri dre gezeg : boeturiou merhed al lêz beb mintin, kirri ar bier Kerinou gand o hezeg e-keñver gand ouroulerien (8) e traoñ o holheriou o tirlinkad, karrigell ar besketourez hag a grië : « Maquereaux pour fri - ire ! » Pell e chomen da gompren ganti : « Maquereaux pour - ris ! » Hag e oan souezet e kave goulskoude gwerz vad d'he marhadourez.

An dra-ze a oa c'hoaz frêsoh dreist-oll pa veze digor ar prenestr war ar ru, er henta pe en eil estaj. Setu bremañ eur marhadour journaliou : — « L'Ouest-Eclair ! Le Petit Breton - on ! » Pe eun all c'hoaz : — « La Dépê - êche ! La Dépê - êche ! » An oll a hallege amañ da vihanna eun tamm bennag, zoken ar Herne, ar Pillaouer : « Marchand de pillou - ou ! » Beb an amzer, sklêr deoh, ar hlas oll a zirole da c'hoarzin, mestr hag all, gand traou drol ar « Zefed » e ruiou o hêr.

Evel al Liseaned, ni on-doa ive on « uniforme ». Me avad, evel meur a hini all, ker oa ar vuhez, n'em-oa ket nemed ar gasketenn hlaz, steredennet e-kreiz an diou lizerenn alaouret : S. hag L., ha galonet aour ive, mar plij ! Evid va fask kenta eo e kavas va mamm moneiz a-walh evid kaoud va bragez glaz, ha ya zae kolier voulouzennet du, meñchou galonet ha bon-tonou alaouret. Evel just, gand an dra-ze oll e tleen beza kollet ouspenn an hanter euz va êr glapez. Mez n'on ket gwall zur c'hoaz hirio.

Ha pa ven ar yaouanka evel ma laren, n'eo ket eun abeg aze. Rag ken gwir all oa bremañ ne oa ket atao ennon fulor ar youl labour ! Petra fell deoh ! Eun enor oa beza ar « fourrier », da lavared eo an den a fiziañs evid kalz komisionou. Mez abred pe ziwezad, ar paotr a brofite bemdez o kerhad « Ouest-Eclair » ar Pêr' Floc'h er buro butun ru Lannouron, o kas ar haier « des présents » beteg zoken klas ar Pêr' Sté er Philo... an dra-ze a roe fouge ! Ha renta a reas ive din an dro da dreina ha da ober plas d'al leziregez. Goude-ze, diwezatah siwaz, eo e weler an dra-ze (...)

Mez va abadenn skolach ne badas ket pell. Azaleg 1934 e oa « kriz » er mêziou, evel e peb leh e-touez al labourerien. Paotred ar Porz a vanifeste dre ruiou Brest hag a gane leiz o fenn Kan Paotred ar Porz : « Gand e skudell, a baziou bihan, bihan... ! Gand e skudell, d'ar Porz e ya ! Evid ober petra ? Kousked a-hed an deiz, hag an noz ive ! Setu aze planedenn labourer ar porz... ! » Ne oa mui labour e neb leh. Nag e kêr, nag er Porz, na war ar mêz. Evel just, ne oa ket muih a vonneiz.

Tad a z ee bremañ d'an overenn-bred gand pemp gwenneg e gador en e hodell, ha netra ken. Setu ma lamme diouz ar vered goude an overenn dre ar skalier a ziskenn war strêd ar gêr. Rag n'en-doa ket zoken arhant an disterra banne, nag e baour-kêz tamm pakad butun. Pebez amzer galed ! Setu ma lavaras eun devez d'e baotr hena : « Echu ar skolaj evidout, paotr ! N'eus mui gwenneg ebed er gêr. Ha pevar all a zo c'hoaz war da lerh. Hag eo dao ive rei dezo hervez ma vezo gallet eun tamm studi bennag. » Euruzamant din am-boea greet penn-da-benn ar hlas a « 5ved ». Mez n'am-bije ket a re gand an dra-ze !

E-pad ma oan e Brest er skol, eo e kavas Tad an dro da werza eur pemp warn-ugent pe dregont gwezenn fao da eur boutaouer euz kostez ar « Menez Bre », marteze. Eun « okazion » en aour, pe da vihanna en arhant evid pëa die; pe zoken hepken an interestou en eun tu bennag. Dle a oa eun tamm bennag a bep tu ha n'oa ket êz kaoud traou da werza war ar paour-kêz tiegez treudig daoust da imor labour va zad, ha kemend all va mamm. Eur hoz leue pemp pe c'hweh gwech ar bloaz, eun ebeul bihan eur bloaz war zaou, eur pennmoh bennag beb an amzer, eur yar, eun tamm amann bennag, eun dousenn viou pe ziou beb sizun, ha c'hoaz gand ma ne deuje ket re a-liez « lann al louarn » d'ober reuz war ar yer. Lavared a ranker : a-liez oa rezonabl ! Lesker a ree e amezeien dosta e peoh evid mond d'ar bourk, da Bont ar Bleiz, pe me oar-me da beleh da ober e dorfejou !

Setu ma oa gwerzet hirio ar gwez fao. C'hwezeg pe zêiteg anezo hepken war zouar Kergonk. Ar rest, e-teid (9) ar winell (10) goz savet gwechall gand Gwillou goz a Benn ar Prad, kant vloaz a-raog marteze Kreh-Yulog, ar hreh a ra koll an alan. An hent-se bremañ a zo da baotred ar Pennkêr. Kalz tud a jomas souezet kaer o weled Michel o kregi e toud an dra-ze. N'oa ket posubl na vije ket aze laeroñsi. Mez diwar goust pïou ? Kolaz ar Pennkêr a oa fermiour d'ar poent-se. Job Kergow ive. Mistri perhenn an douarou-ze a bep tu ? Ha perag ne vije ket an dra-ze d'ar barrez, d'ar gumun ? Ar pez a zo war an henchou ne dle beza nemed d'ar barrez.

Mez Michel n'e-noa ket a re diouz e voneiz ! Ha pa 'n-oa lakeet eun dra bennag en e benn, e talhe mad. Netra ne helle ober kailla, dreist-oll dre ma'z oa dija kaset an arhant-se da stanka eun toull bennag adarre. Neuze prosez !!! Etre ar « barrez » ha va zad ! An abadenn-mañ a badas evel just, « evid m'o-dije an dud a lezenn leh da gaoud o lod ! » Evel-se e lavar an dud. Hag eun devez e oa ar jujamant : ar « barrez » a golle ar c'hoari hag a oa kondanet da bêa an oll frejou. Evid eun abadenn, an dra-ze a oa bet unan fourmal (11) !

— « Sklabezet oll skoedou ar barrez... Ha dre faot unan

euz ar goñseilleurien c'hoaz a zeblant beza gwall vraz e henou !... Michel a reer anezañ. Kenta tro a vo votadeg, paotr, taol evez : poan e-pezo o vond e-barz en taol-ze ! » Goulskoude kaer a oa lavared, ar gwir a jomas gand va zad : an oll gwez fao, zoken e bord an dour Kreh Yulog pell, pell diouz e zouar, a oa dezañ. Oll oant bet plantet gand Gwillou Penn-ar-Prad en amzer goz. Mez meur a hini ne gredjont tamm ebed. — « Sur a-walh... en-doa pèet... ha ker... zoken evid gounid a-eneb ar barrez ! Ne gav ket deoh ? M'en-dije c'hoaz daou-hanteret an aval : lod dezañ hag... eul lodennig ive d'ar barrez ! Hopala ! Ne gollo ket evid gortoz. »

Ar boutaouer a reas e lokenn (12) e penn douarou va zad war eur frañchizenn e bord an hent : eur bloaveziad labour pe dostoh da zaou a gonte kaoud a-raog mond pelloh da glask gwez fao all. Eur vicher galed, sur a-walh da vihanna er goañv. E lokenn a oa atao leun a voged, gand leun a vouteier koad nevez o vogedi da zeha a-zioh eun tan mogeduz e-kreiz e lokenn. E-unan edo gand e wreg, o-daou deuet bremañ war an oad, ha brezoneg Treger ganto.

Mez en em gompren a reem evelato mad-kenañ. Tud « komilfo »-kenañ avad. Ha bugale ar Gergonk a oa da genta gwelet mad ganto. Me a jome pell da zelled euz ar boutaouer o kleuza boutou bihan ha boutou braz war e « anne koad », pe gentoh e « établi », gand talareier a beb seurt. Pa deuen d'ar gêr, e veze lavaret din : — « C'hwez an anduillenn a zo ganef ! O ! te a zo bet adarre o weled ar boutaouer koz ! »

Louis CONQ

Da veza kendalhet.

Notennou :

- (1) glapez : genaoueg, leue, saouzanet.
- (2) da ziwera : diwera o skouarniou azenn o teski eun dra bennag.
- (3) diskravet : kutuillet, kaset gantañ.
- (4) da gemer perz : perhenna, digemer ar prizioù.
- (5) raillou lipous : garanou dir evel evid an treñ.
- (6) fecher : fizier.
- (7) wagennou : bagoniou
- (8) ouroulerien : klohig kouevr, evel eur vi bihan faoutet, gand eur voulig e-barz, oh ouroulad heb ehan. An den a zo eun torr-penn gand e goziou inoùz a zo ive eun tamm ourouler, pe eun tamm alvaon.
- (9) e-teid : hed-ha-hed.
- (10) ar winell : eur strêd hlaz.
- (11) fourmal : eun abadenn a reas kalz trouz.

DREIST AR MOR BRAZ

XV

DEIZ AR BLOAZ NEVEZ

En devez war-lerh, da zeiz ar bloaz nevez, pa'z an da zal vraz an otel da zebri va dijuni, ez eus dija kalz a dud, beza ma n'eo c'hoaz nemed seiz eur hanter.

E Bro-Hall hag e Breiz, d'an devez-se, d'ar memez eur, ne vez den ebed war-zao, rag koulz lavared toud an dud, ar re a hell ober da vihanna, a chom diwezed da zebri, da eva ha da ober cholori e-pad an noz evid lavared kenavo d'ar bloaz tremenet.

En Amerik, e New-York hag amañ, ne gav ket din e vije heñvel. Noz Nedeleg ha noz ar Bloaz Nevez a vez paseet er gêr heb trouz hag heb dizurz. N'em-eus na gwelet na klevet den ebed oh ober trouz war ar ru evel e Brest pe e Pariz.

An dud a welan amañ en otel o-deus greet toud eur housk mad. Anad eo ouz o gweled. Kaozeal a reont laouen ha n'eo ket merket tamm ebed warno efed ar boeson pe ar skuizder.

Goude lein ez eom adarre da ober eun dro er « Great

Smoky Mountains National Park », eul leh euz ar Park hag a vez taolet evez warnañ muioh c'hoaz eged war n'eus forz pe seurt leh all. Amañ emañ en eul leh anvet « Cades Cove ». Eul leh dispar !

Petra eo ? Eun draonienn digor ledan, a bevar pe bemp kilometr lehed, hag a zo enni prajeiñ braz, druz ha kaer ar geot enno hag, etrezo beb an amzer, bochadou gwez dero pe gwez fao hag a zo eno, sur, daou hant vloaz zo. E peb tu d'an draonienn, ez eus menezioù uhel, menezioù a bernzeg pe c'hwezeg kant metr, goloet a vez braz beteg an neh. Eun dud eo gweled an draonienn, etre ar menezioù du, dindan sklêrijenn skeduz an heol.

Ma'z eo diwallek kenkoulz ar horn-bro-mañ, ez eo abalamour ma'z eus c'hoaz tud o chom ennañ, ar beizanteda a oa o famill eno daou hant vloaz zo. Chom a hellont c'hoaz, beteg fin o buhez, gand ma leuskint o ziegeziou hag an douar e-giz ma 'maint bremañ. Ne weler ket o ziez, med gweled a reer o loened amañ hag a-hont er prajeiñ, bandennou saout hag ohen lard, du-pod lod anezo, ruz lod all, evel saout Breiz tregont vloaz zo.

TIEZ KENTA AR VRO

Eun hent a zo da ober tro an draonienn, eun hent meinnet heb goudron, leun a doullou, ken striz ha ma ranker e heulia penn-da-benn, heb gelloud trei da zond endro. Kas a ra ahanom beteg eun ti koad, savet e-touez ar gwez braz, en eun tamm park, heñvel-poch euz an tiez a veze savet gwechall gand ar re genta a oa deuet er vro. Talvoud a ra ar boan chom da daol eur zell warnañ.

Oh ober anezañ n'eus ket an disterra tamm houarn. Koad eo euz an traoñ beteg an neh nemed ar siminal braz er gamb kenta, er gegin, greet grand mein, korzenn hag oaled. Karre eo da weled. Ar mogerioù a zo greet gand korvou gwez hir (war-dro deg metr pep hini) ha teo, kempennet a daollou bouhal, lakaet an eil war egile ken just ha ma 'maint klok en o flas, an eil war egile. Postou ar mogerioù hag an treoustou a zo oll dalhet gand ibilien koad, heb eur boentenn.

E penn an ti, e tu ar huz-heol, dirag an nor, a-hed ar pignon, ez eus eun tamm porched gand eur balustr. Da zevel ennañ, ez eus peder pe bemp pazenn, rag al leurzi, greet ive gand korvou gwez, a zo eun tamm dibrad diwar an douar war c'hweh post berr ha teo. Teir gamb vraz a zo en ti hag eur zolier a-zioh. An doenn a zo greet gand tammou koad taillet e ment an teol ruz ha lakaet evelto. Er penn all, ha stag ouz an

ti, ez eus eul lochenn savet evel hemañ, da lakaad ar pourvezionou. A-gostez, deg paz bennag euz ar porched, emañ kraou al loened, savet ive evel an ti, gand e leur eun tamm toston d'an douar.

Leh a zo da veza souezet pa weler pegen kaer labour a ree an dud a deue eno gwechall, kollet evel-se e-kreiz ar hoajou braz, gand ken nebeud a dra, gand ken nebeud a ostillou, gand ar vouhal, an heskenn hag an horz nemetken. Dleet e veze dezo beza dornet mad ha kaoud pasianted ha nerz-kalon, rag ouspenn e rankent beza bepred war evez a-eneb an Indianed, prest atao da zailha warno.

« PERAG NE BLIJ KET AN AMERIKANED DA DUD AN EUROP ! »

Pa en em gavom war an hent braz, e welom, war ar bord, eur paotr yaouank, e zah gantañ war e gein, o klask eun oto da gas anezañ pelloh. Per a chom a-zav evid e gemered ganeom. Ar paotr e-neus daou pe dri bloaz war-ugent, ha feson vad. Studier eo e Miami, e kreisteiz ar Florid, war vord ar mor. Daou vil kilometr emañ da nebeuta diouz ar gêr. Souezet braz eo bet, en noz diweza, o weled pegen yen eo bet. Chomet e oa e-kreiz ar menezioù da gousked dindan an delenn. « Beteg-henn, emezañ, ne ouien ket petra e oa kaoud riou. Va bro a zo eur vro domm. Ne vez biskoaz na skorn nag erh enni. Amañ, en noz-mañ, ez eus bet skorn kaled. Va zah-kousked, eüruzamant, a zo teo. Goulskoude n'em-eus ket gelllet kousked. Kavoud a ree din zoken n'em-ije ket gelllet harpa ouz ar yenienn. » Lavaret e vije e kren c'hoaz ar paour-kêz den gand ar riou, pa lavar an dra-ze deom.

C'hoant e-neus da vond da Gatlinburg ha ni a ranko treuzi ar gêr-ze evid distrei da Knoxville. Med pebez glabouser eo ar paotr ! Ne baouez ket da gonta kaoziou. Lavaret e vije e-neus ranket serri e veg e-pad deg vloaz da vihanna. Laouen-kenañ eo pa deu da houzoud ez om Frañsizien on-daou hag e-neus traoù a-leiz da houlen diganeom. An dra a drabas ar muia e spered eo hemañ : « Perag, emezañ, tud an Europ, ha dreist-oll ar Frañsizien, ne blij ket ken an Amerikaned dezo ? A-leiz anezo zoken o-deus c'hoant klask ober dezo distrei d'o bro. » — « An dra-ze, a respontan dezañ, henn gwelet am-eus, a ra poan da galz a Amerikaned, rag kement hini a zo en em gavet ganen e-neus goulennet an dra-ze diganen. Arabad deoh, aotrou, beza estonet. An Amerikaned a zo tud vad, nemed, pa guitaont o bro, ne ouezont ket ober ouz an dud. Pinvidig int. Henn gouzoud a reer. N'eus den ebed jalouz outo goulskoude. Med eun dra a zo enno hag a zispilj d'an dud. Re lorhuz int gand o arhant. Henn diskouez a reont re. Kavoud a

ra dezo zoken ez int gouest gand an arhant-ze da brena partoud an traou hag an dud. An dra-ze eo a zo kaoz ma'z or deuet da fasta ganto. »

Ar paotr a zo trist pa lavaran an dra-ze dezañ. Med ne gav ket din e-nije komprenet, kement eo troet spered an Amerikaned war ar gounid arhant.

E Gatlinburg e leuskom ar paotr hag e kemerom, evid distrei da Knoxville, an hent on-oa kemeret dija, en deiz all, dre Pigeon Forge ha Sevierville.

Kerkent ha m'on-eus treuzet ar bourk-mañ, e welan eun dra souezuz a-walh.

En tu dehou d'an hent, ez eus dirazom eur park leton braz (marteze e-neus eur hilometr hed); koulz lavared emañ dindannañ toud kostez eun dorgenn hag e sav goustadig beteg an neh. Ar yeot a zo brao ennañ. Amañ hag a-hont ez eus eur bochad gwez dero. Med ar pezh a zo ar souezusa, eo a weler, beb daou-ugent pe hanter-kant paz, plantet en e zao en douar, eur mên plad, griz, rond e benn, just eun tamm uhelloc'h eget ar yeot.

« Petra ar foeltr eo ar park-se, aze en tu dehou ? Daoust hag eur park da c'hoari golf eo ? Med eur park da c'hoari golf ne vije ket bet mein evel-se warnañ, » a lavaran da Ber. — « Nann, a respont hemañ. Hennañ n'eo ket eur park eo. Aze ez eus eur vered. » Neuze e sellan gwelloc'h hag e welan ez eo heñvel-poch ar mein ennañ euz ar re am-oa gwelet deh e bered koz Knoxville.

Peb mên a zo e penn eur bernig douar goloet gand ar yeot. Keid emaint an eil diouz egile ma n'em-ije ket soñjet ez eus eno eur vered. N'eo ket amañ e vo rivinet an dud oh ober mizou gand ar beziou.

Gwechall, dre amañ, e veze a-liez interet ar paour-kêz den el leh ma teue dezañ koueza. Bremañ e weler c'hoaz dre ar vro, er parkeier, en eur bochad gwez, war vord ar hoajou, tost d'an tiez a-wechou, daou pe dri bez, pell diouz trouz ar bed.

Y. Miossec.
Da veza kendalhet.

Rentaou-kont

AR CHALBOTER HUNVREOU

NOTENN A-BERZ RENER BRUD NEVEZ : Gand F. Broudic eo bet kaset deom ar renta-kont da heul euz leor Tudual Huon. N'eo ket war zigarez ma seblant hemañ kaoz dispri euz an danevellou a vez embannet e Brud Nevez eo e chomim heb komz diwar e benn. Ahendall, a-vepred eo bet nahet gand Al Liamm ober eun eskemm pe gand Brud, pe gand Brud Nevez, daoust ma kasom-ni kement tra a voutom d'e rener. N'hellfem ket komz euz a heb tra, evid gwir. Memestra, e karfem skriva tra pe dra diwar-benn an nevezentlou, med red e vefe kas anezo dim.

A.M.

E penn kenta ar bloaz-mañ an hini ez eus deuet er-mêz eul leor hag a vo dedennet gantañ sur mad an oll re hag a zo erru skuiz o lenn en or yez leoriou-efvorennoù dreist-oll. Ne lavaran let, evel just, n'o-deus ket ar skridou-mañ hag a zaver diwar-benn an amzer-wechall eun dalvoudegez wirion peurvuia. Ne lavarin ket zoken eh embanner re a leoriou-efvorennoù, aliez e vezont plijuz da lenn. Ar pezh a lavaran eo eh embanner re nebeud a leoriou all.

Just a-walh, « ar chalboter huñvreou » n'eus tamm ebed warnañ blaz eun huñvre d'an amzer dremenet; kentoh blaz kreñv ha c'hwero an amzer-vremañ. Eul leor a 130 pajenn eo, hag a zo ennañ seiz danevell diwar bluenn Tudual Huon.

Boazet eo hemañ dija da skriva er helaouennoù, peogwir e skriv a-wechou traou evid ar vugale, hag a-wechou all traou hag a vije gouest da lakad kristenien vad da ruzia. Tresa a ra ive. M'e-noa bet embannet dija eul leor kenta a vannou treset, ar wech kenta eo dezañ embann skridou nemedken : ma oa kement-mañ eun taol-êse, n'heller lavared e mod ebed e vije bet deuet gantañ da fall.

N'emaon ket o vond da glask displega amañ peseurt ster e-neus leor Tudual Huon, dreist-oll pa houlenn ef, en hini ziweza euz e gontadennoù, perag e rankfed dalhmad klask eur ster da heb tra. Koulskoude, m'am-eus komprenet mad, eo eur seurt diskliériadur eo a ginnig ar skrivagner er gontadennoù-ze, en desped dezañ marteze. Rag hegaset e seblant beza o klevet tud 'zo o randoni dalhmad war ar memez ton hag oh embann ne vije ken hirio an deiz a skriva-gnerien vrezonag a-zoare " evel gwechall ". Ken heget all e seblant beza o klevet ne hellje ket beza direbech brezonag ar re yaouank a hirio. Hag e ra goap euz ar re-ze hag o-doa, safiset, eun dra bennag da zisplega, gwechall, evel ma n'o-dije an dud a hirio netra na seurt ebed da skriva.

Gwir eo n'eus ket eur bern-ze a re yaouank oh en em lakad da vad er mareou-mañ da skriva leoriou e brezoneg. Ha pa lavaran leoriou, eo deuz gwir leoriou eo emaoz o komz, euz leoriou bet savet diwar faltazi ha diwar ijin an nen. Henn anzao a ra ive T. Huon pa deu da fenti diwar goust an enklaskerien ha n'eus nemed eur zoñj war o spered, eo dastum komzou eur vaouez pe eur paotr koz bennag war eur magneto, araoz na deuje da vervel. Eñ, Tudual Huon, n'e-neus ket bet greet an dra-ze, ha ne ray biken moarvad.

Gwelioh e kav komz euz ar broiou gouez hag a zo leun a dud o veza enno e-giz loened. Barz e zanevell genta, e tiskouez evelse daou bried yaouank, ha ne reont nemed en em heskina, hag a zo e gwirionez trist ha maleuruz o veza asamblez. Diou pe deir gontadenn e-neus ive diwar-benn tud o-unan, tud hag a zo marteze « a-gostez » euz ar re all, evel Jord A., hag a oa eet da jom en eur gêriadenn gollet, da ziskuiza e benn, pell diouz ar hêriou ha diouz ar merhed. Jord A. a vo lazet gantañ eur plah yaouank, gand daou denn fuzuilh hag a laosko warni.

Rag an dud a zo bet treset gand T. Huon en e gontadennou n'int ket tud hlan. Evel a skriva Y.B. Piriou e leh all, pri ha teil a zo warno, ha kaoh ive, resped deoh. A-benn ar fin, echui fall eo a ra an danevellou meur a wech. Ha teñval int. Henn gweled mad a reer er pennad e-neus savet war-lerh al lano du (daoust hag eun danevell pe eur varzoneg eo ?) : « ne vo dasorhidgez ebed, emezañ, n'eo nemed skraperez ha laeroñsi, gaou ha koumoul... » Eul leor teñval, marteze, ya, ha koulskoude eul leor a fiziañs, en eur stumm. Rag eur goapaer a zo ive euz ar skrivagner, ha yahuz eo aliez e feson d'ober goap. An taol e-neus zoken da lakad al lenner da c'hoarzin pe da fenti diwar goust hini pe hini.

Ken yahuz all eo ar brezoneg ma ra gantañ Tudal Huon. Eur wechig an amzer hebken e kaver dihortoz an implij a ra euz gerioù 'zo. Ahendall avad, e oar eñ kaoud ar ger just, dibab mad e heriou, ober gand eun dro-lavar hweg. Goud a oar skriva, se zo sur. (1)

F.B.

(1) Tudual Huon : ar chalboter hufvreoù. Emb. Al Liamm. Bet e-neus bet al leor-mañ ar priz Langleiz.

LE BRETON SANS PEINE

Advoullet eo bet ar pikol leor-ze e daou damm, pe a zo mad (1). Skarzet eo bet war eun dro an darn-vrasa euz ar mankou moullerez a oa e-barz, daoust ma zo chomet eun nebeud anez (p. 368, 440, 608, 620 da skwer) ha n'eus ket bet troet e galleg eun deg frazenn bennag. N'eo ket kalz a dra evid eul leor ken fetiz. E gwirionez n'eus leor deski brezoneg ebed heb eur fazi bennag. Spi am-eus ez eo bet renket ivez ar bandennou magneteg, rag traou iskiz a-walh a oa tu da glevet diwarno.

Evid pe a zell ouz ar bedagogiezh, n'eus bet cheñchet netra. Ken fall eo chomet. Pennadoù kalz re hir. Disheñvel-krenn eo an Assimil brezoneg diouz an Assimilou all er heñver-ze. Dibosubl e vo, evid eun deskard, en em zibab en eur pennad a zeg pe bemzeg linenn ! Penaoz kavoud buan an droidigezh halleg ? El leoriou all bet embannet gand Assimil, e kaver dioustu ar ger galleg, ken berr ma vez ar pennadoù : diou, teir, peder, pemp linenn d'ar muia.

Souezusa tra eo marteze ar rollou gerioù hir a gaver e dibenn peb kentel. N'eo ket an dra-ze pedagogiezh an Assimil, tamm ebed. Peb ger a zo da veza desket e-barz eur frazenn.

Evid pe a zell ouz ar gwenedeg, e heller lenn eun dra faoz, p. 372 : « C'est au point que jusqu'à ces derniers temps, on éditait encore des manuels propres au vannetais. » « Jusqu'à ces derniers temps » ? N'eus ket eur miz e teue er-mêz eur pikol leor, leun a eveziadennou talvouduz-kenañ, evid deski ar gwenedeg, gand Meriadeg Herrieu.

Red eo siwaz, komz diwar-benn an doare-skriva. Cheñchet eo bet evid traou zo. « Gloan » a zo deut da veza « gwlan », « disul », « di-sul », « c'hwezeg », « c'hwe-zeg », diñsaet evel just. Ne gomprenan ket penaoz tud a lavar ez int deuz an tu kleiz, tud a wel pegement a ziester a zo gand ar vugale evid deski doare-skriva ar galleg, a hell sevel unan ken kompliket.

Pajenn 371, hag e leh all, e heller lenn : « C'H (et donc aussi le H de ZH) se prononce le plus souvent comme un H expiré ». Neuze, perag nompas skriva H ? Re êz e vefe ? Ha perag ivez luzia an traou gand ar « zh », pa vez degemeret kantadoù a heriou doubl ?

Sed aze eul leor a vo lennet gand plijadur gand ar re a oar mad ar brezoneg, rag beo, yah eo ar yez anezañ, ha puill an notennou, med dafjeruz evid ar re a zeko ar yez. Ne gav ket din ez afent pell. N'eo ket eeun a-walh an hent.

A. MERSER.

(1) F. Morvan : Le Breton sans peine. Tome II. Assimil.

n'ankouait ket pêa

hoh adkoumanant

ha klask deom koumananterien all

Ha prenet ho-peus al leoriou-man ?

NEVEZ DEUET ER-MEZ

- **Kanenneu gwenedeg aveid ar vugale**
(Ar Helenner n° 18-19) 10 F.
- An Dregeriz : **Kanaouennou nevez evid
ar vugale** (Ar Helenner n° 11-12) 10 F.
- **Eur vinikasedenn** 20 F.
- P.-J. Helias : **An tremen-buhez** (Emgleo
Breiz) 40 F.
- J. Le Du - Y. Le Berre : **Dictionnaire pra-
tique français-breton** (Studi n° 12) 15 F.
- P.-J. Helias : **Eun den maro
ha ne goll ket e benn** 3 F.
- P.-J. Helias : **Tan ha ludu** 15 F.
- Maria Prat : **Peziou-c'hoari** 5 F.
- Maria Prat : **Peziou-c'hoari all** 10 F.
- Ernest ar Barzig : **Buhez ha Faltazi.
Eil levrenn** 18 F.
- Lan Inisan : **Emgann Kergidu** 40 F.
- G. Kergourle :
Bitek-le, pe War hent ar baradoz 20 F.
- F. Broudic : **Roll al leoriou
hag ar pennadou bet embannet
e brezoneg e 1975** (Studi n° 10) 15 F.
- Yann-Goulven Morvan : **Textes choisis
dans Feiz ha Breiz** (Studi n° 11) 15 F.
- A. Merser : **Précis de grammaire bretonne**
(Ar Helenner n° 10) 10 F.
- F. Falc'hun : **Nouvelle méthode
de recherche en toponymie celtique**
(Ed. Armoricaines) 10 F.

GOULENNIT AL LEORIOU-MAN DIGAND
BRUD NEVEZ

6, ru Beaumarchais - 29200 Brest
Konta 15 % ouspenn evid ar mizou-kas.

En niverenn-mañ, e vo kavet da lenn :

- barzonegou stumm nevez gand Naig Rozmor :
« Setu erruet amzer ar gounnar leal a boulz ar verienenn da vrevi ar votez ouz he mouga... »
- eun danevell diwar bluenn Per-Mari Mevel :
Penaoz e oe taolet eur malloz war Lanig ar Paun bihan, mab nemetañ da Lan ar Paun koz, pinvidig ha lorhuz, leun a imor hag a fouge, ha penaoz e tapas eñ eur seurt kleñved kuz...
- istor Kabellig Ruz, evel m'eo bet displeget gand liseaned euz skolaj Kerhalled euz Brest.
- eñvorennoù Louis Conq, eet d'ar skolach e kêr ar Zefed. Beteg an devez ma teuas ar « kriz » war ar maeziou. Paotred ar Porz a vanifeste dre ruiou Brest, an dud n'eent ken d'an ostaleri goude an overenn, ne oa mui labour e nebleh...